

СРПСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ

мала лагуна

Садржај

Чардак ни на небу ни на земљи	9
Немушти језик	17
Баш-Челик	23
Златна јабука и девет пауница	47
Међедовић	64
Ђаво и његов шегрт	73
Аждаја и царев син	79
Змија младожења	89
Усуд	95
Ђела	106
Биберче	111
Царев зет и крилата баба	117
Три прстена	129
Лаж за опкладу	133
Девојка цара надмудрила	138
У лажи су кратке ноге	144
Речник мање познатих речи	159

Чардак ни на небу ни на земљи

Био један цар па имао три сина и једну кћер, коју је у ка-
везу хранио и чувао као очи у глави. Кад девојка одра-
сте, једно вече замоли оца да јој допусти да изиђе с
браћом мало пред двор у шетњу, и отац јој допусти. Али тек
што изиђе пред двор, у један мах долети из неба змај, шче-
па девојку између браће и однесе је у облаке. Браћа отрче
брже-боље к оцу и кажу му шта је било, и рекну да би они
били ради своју сестру потражити. Отац им допусти да иду
да је траже и дâ им свакоме по коња и остало што треба за
пут, и тако они отиду.

По дугоме путовању наиђу на један чардак, који нити је на
небу ни на земљи. Дошавши онде, помисле да неће у ономе
чардаку бити њихова сестра, па се одмах стану договарати
како би се у њега попели, и после дугога промишљавања и
договора, договоре се да један од њих свога коња закоље
и од коже коњске да окроје опуту, па притврдивши један
крај од ње за стрелу да пусте одоздо стрелу из лука да се

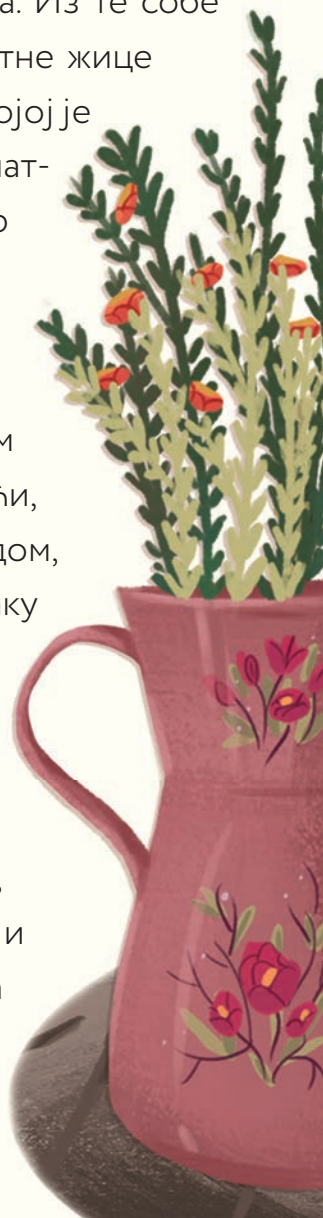
добро за чардак прихвати,
како би се уз њу пети
могли. Млађа два брата
рекну најстаријем да он
свога коња закоље, али он
не хтедне, па ни средњи

не хтедне, онда најмлађи закоље свога, од
коже његове окроји опуту, један крај од ње
веже за стрелу, пак је пусти из лука у чардак.
Кад дође да се пењу уз опуту, опет најстарији и
средњи не хтедну се пети, него се попне најмлађи.

Попевши се горе, стане ићи из једне собе у другу и тако
наиђе на једну собу у којој види своју сестру где седи, а змај
јој метнуо главу на крило па спава, а она га биште. Она кад
види брата својега, уплаши се и почне га тихо молити да
бежи док се није змај пробудио, али он не хтедне, већ узме
буздован, па размахне њиме и удари змаја у главу, а змај
иза сна маши се руком на оно место где га је он ударио, па
рече девојци: „Баш овде ме нешто уједе.“ Кад он то рекне,
а царев га син још једном удари у главу, а змај опет рече
девојци: „Опет ме нешто овде уједе.“ Кад он и трећи пут
замахне да га удари, онда му сестра руком покаже да га
удари у живот, и он га удари онамо, и како га удари,
змај остане на месту мртав, а царева га кћи стури
с крила, па притрчи брату своме, те се с њиме
пољуби, па онда узевши га за руку стане га водити
кроз све собе.

Најпре га уведе у једну собу у којој је био један вран коњ за јаслима привезан с целијем такумом од чистог сребра. Потом га одведе у другу собу, у којој је за јаслима стајао бијел коњ с опремом од сувога злата. Најпосле га одведе и у трећу собу где је за јаслима био кулатаст коњ и на њему опрема драгим камењем искићена. Кад прође те собе, онда га сестра одведе у једну собу у којој је девојка једна седела за златним ћерћефом и златном жицом везла. Из те собе одведе га у другу у којој је друга девојка златне жице испредала. А најпосле уведе га у једну собу у којој је трећа девојка бисер низала, и пред њом на златној тепсији од злата квочка с пилићима бисер кључала. Све ово обишавши и видевши, врати се натраг у ону собу где је змај мртав лежао, па га извуче напоље и баци на земљу, а браћа кад га виде, умало их грозница не ухвати. Потом најмлађи брат спусти најпре сестру своју браћи, па онда све три девојке сваку с њезиним радом, једну за другом; спуштајући девојке браћи, сваку је намењивао чија ће која бити, а кад спусти трећу, и то ону с квочком и пилићима, он њу за себе намени. Браћа његова, завидећи му што је он био јунак те је сестру нашао и избавио, пресеку опуту да он не би могао сићи, па онда нађу у пољу једно чобанче код оваца и преобуку га и место брата свога оцу поведу, а сестри својој и девојкама оштро запрете да никоме не кажују шта су учинили.

После неког времена дозна најмлађи брат на чардаку да се браћа његова и оно чобанче оним девојкама жене. Онај исти дан у који се најстарији брат венчавао, он узјаше на вранца, па баш кад су сватови из цркве излазили, долети међу њих, те свога брата, младожењу, удари мало буздованом у леђа да се одмах с коња праметнуо, па онда одлети опет натраг у чардак. Кад дозна да му се средњи брат жени, а он у оно исто време кад су сватови из цркве ишли, долети на ђогату, те и средњега брата онако удари да се одмах с коња праметнуо, па између сватова опет одлети. Напослетку дознавши да се чобанче његовом девојком жени, узјаше на кулаша и долети у сватове баш кад су из цркве излазили, те младожењу буздованом удари у главу да је на место мртав пао, а сватови онда ћипе да га ухвате, али он не хтедне ни бежати, него остане међу њима, па се покаже да је он најмлађи царев син а не оно чобанче и да су га браћа из зависти оставила на ономе чардаку у којем је он сестру нашао и змаја убио, а то све засведоче и сестра и оне девојке.

Кад цар то чује, он се наљути на своја два старија сина и отера их одмах од себе, а њега ожени девојком коју је себи изабрао и остави га након себе да царује.

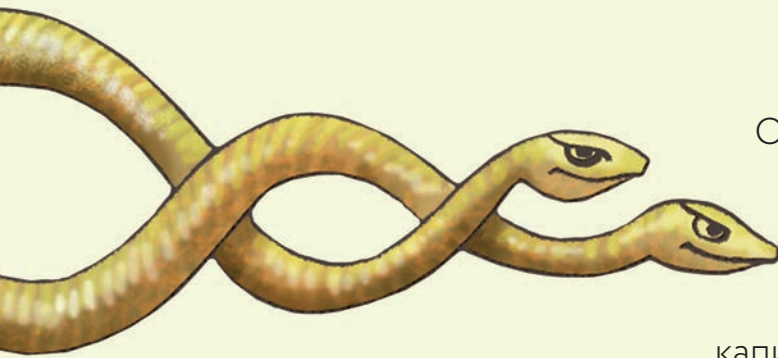

Немушти језик

У некаква човека био један чобан који га је много година верно и поштено служио. Једном идући за овцама чује у шуми неку писку, а не знаше шта је. На тај глас отиде он у шуму да види шта је. Кад тамо, а оно се запожарило, па у пожару змија пишти. Кад чобан то види, стане да гледа шта ће змија радити, јер се око ње са свих страна било запожарило и пожар се једнако к њој примицао. Онда змија повиче из пожара: „Чобане, забога, избави ме из ове ватре!“ Онда јој чобан пружи свој штап преко ватре, а она по штапу изађе, па њему на руку, па по руци домили до врата и савије му се око врата.

Кад чобан то види, нађе се у чуду, па рече змији: „Шта је то у зао час?! Ја тебе избавих, а себе погубих.“ Змија му одговори: „Не бој се ништа, него ме носи кући моме оцу. Мој је отац змијињи цар.“ Онда јој се чобан стане молити и изговарати да не може оставити својих оваца, а змија му рече: „Не брини се нимало за овце; овцама неће бити ништа, само хајде што брже.“

Онда чобан пође са
змијом кроз шуму
и најпоследње
дође на једну

капију која је била од

самих змија. Кад дођу ту, змија на врату чобанову звизне, а змије се све одмах расплету. Онда змија рече чобану: „Кад дођемо у двор к моме оцу, он ће теби давати шта год заиштеш: сребра, злата и камења драгога, али ти не узимај ништа, него ишти немушти језик. Он ће се дуго затезати, али ће ти најпоследње опет дати.“

Утом дођу у двор к оцу и отац плачући запита змију: „Забога, синко, где си?“ А она му каже све по реду како је био опколио пожар и како је чобан избавио. Онда цар змијињи рече чобану: „Шта ћеш да ти дам за то што си ми сина избавио?“ Чобан одговори: „Ништа друго нећу него да ми даш немушти језик.“ А цар рече: „Није то за тебе, јер да ти то дам, па да коме кажеш, ти би одмах умро, него ишти друго шта год хоћеш, даћу ти.“ На то му чобан одговори: „Ако ћеш ми што дати, дај ми немушти језик, ако ли ми то не даш, а ти с Богом остај, мени друго не треба ништа.“ Па пође да иде. Онда га цар врати натраг говорећи му: „Стани! Ходи овамо кад баш то хоћеш. Зини.“ Чобан зине, а змијињи му цар пљуне у уста, па му рече: „Сада ти пљуни мени у уста.“ Чобан му пљуне у уста, а змијињи цар опет чобанину. И тако три пута пљуну један другоме у уста, па му онда змијињи цар рече: „Сад имаш немушти језик. Иди с Богом,

али за главу своју ником не казуј, јер ако кажеш коме год, одмах ћеш умрети.“

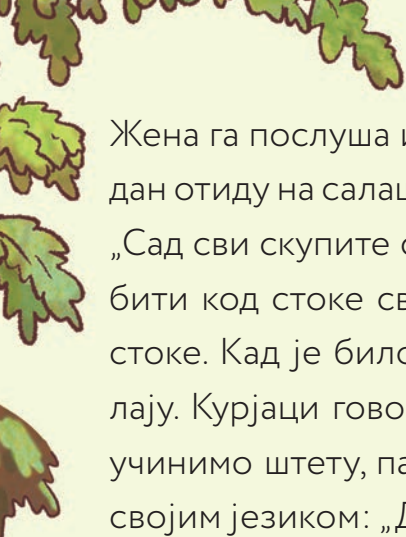

Чобан пође кроз шуму и идући чујаше и разумевахе све што говоре тице и траве и све што је на свету. Кад дође к овцама и нађе их све на броју и на миру, леже мало да се одмори. Тек што легне, али долете два гаврана те падну на једно дрво и почну се разговарати својим језиком говорећи: „Кад би знао овај чобан, овде где лежи оно црно шиљеже има у земљи пун подрум сребра и злата.“ Чобан кад чује то, отиде своме господару те му каже, а господар дотера кола па откопају врата од подрума и понесу благо кући. Овај је господар био поштен човек, па све благо даде чобану говорећи му: „Ево, синко, ово је све твоје благо, то је теби Бог дао. Него ти начини себи кућу па се жени, те живи с тим благом.“ Чобан узме благо, начини кућу и оженивши се стане живети и мало-помало изиђе он најбогатији човек — не само у ономе селу него у свој околини није га било. Имао је свога овчара, говедара, коњушара, свињара, многу имовину и велико богатство.

Једном за Божић рече он својој жени: „Спреми вина и ракије и свега што треба, па ћемо сутра ићи на салаш да носимо пастирима, нека се и они провеселе.“

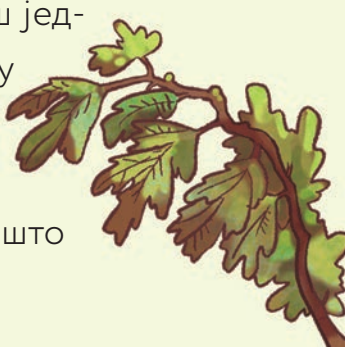

Жена га послуша и уради све како је заповедио. Кад сутрадан отиду на салаш, онда газда увече каже свима пастирима: „Сад сви скупите се, па једите и пијте и веселите се, а ја ћу бити код стоке сву ноћ.“ И тако газда отиде и остане код стоке. Кад је било око поноћи, курјаци заурлају, а пси залају. Курјаци говоре својим језиком: „Можемо ли доћи да учинимо штету, па ће бити мяса и вама?“ А пси одговарају својим језиком: „Дођите да бисмо се и ми најели!“ Али међу псима бијаше један матори пас који само још два зуба имадијаше у глави. Онај матори пас стане говорити курјацима: „Тамо њима то и то! Док су још ова два зуба мени у глави, нећете ви учинити штете моме господару.“

А то газда све слуша и разуме што они говоре. Кад ујутру сване, онда газда заповеди да све псе потуку, само онога маторога пса да оставе. Слуге стану говорити: „Забога, господару, штета је!“ А газда им одговори: „Што рекох, то да учините.“

Па се оправи са женом кући, и пођу на коњ'ма: под њиме беше коњ, а под женом кобила. Идући тако човек измакне напред, а жена заостане. Онда коњ под човеком зарже. Коњ вели кобили: „Хајде, брже! Што си остала?!“ А кобила одговара: „Е, ласно је теби: ти носиш једнога господара, а ја троје: носим газдарицу и у њој дете, па у себи ждребе.“ На то се човек обазре и насмеје, а жена то опази, па брже ободе кобилу и стигне човека, па га запита зашто

се насмеја. Он јој одговори: „Низашто, само онако.“ Али жени не буде то доста него салети мужа да јој каже зашто се насмејао. Он се стане бранити: „Прођи ме се, жено, Бог с тобом! Што ти је? Не знам ни сâм.“ Али што се он више брањаше, она све више наваљиваше на њ да јој каже за што се насмејао. Најпосле јој човек рече: „Ако ти кажем, ја ћу одмах умрети.“ Она опет ни зато не марећи једнако навали говорећи да друкчије не може бити него да јој каже.

Утом дођу кући. Одседнувши с коња, човек одмах наручи мртвачки сандук и кад буде готов, метне га пред кућу, па каже жени: „Ево, сад ћу лећи у сандук па да ти кажем зашто

сам се насмејао, али како ти кажем, одмах ћу умрети.“ И тако легне у сандук, па још једанпут обазре се око себе, кад оно онај матори пас дошао од стоке и сео му чело главе па плаче. Човек опазивши то рече жени: „Донеси један комад хлеба те подај томе псу.“ Жена донесе комад хлеба и баци пред пса, али пас неће ни да гледа, а петао дође и стане кљувати у комад. Онда пас рече петлу: „Несрећо несита! Теби је до јела, а видиш где газда хоће да умре!“ А петао му одговори: „Па нек умре кад је луд. У мене има сто жена, па их свабим све на једно зрно проје кад где нађем, а кад оне дођу, ја га прождерем; ако ли се која стане срдити, ја је одмах кљуном; а он није вредан једну да умири.“

Кад то човек чује, он устане из сандука, па узме батину и дозове жену у собу: „Ходи, жено, да ти кажем.“ Па све батином по њој: „Ето то је, жено! Ето то је, жено!“ И тако се жена смири и никад га више не запита да јој каже зашто се смејао.

